

Ledenwebinar Advies Remkes “Wat wel kan”

6 oktober 2022

Opbouw webinar

- Inleiding
- Verdieping op 25 aanbevelingen
- Duiding door bestuur LTO Nederland
- Ruimte voor verdiepende vragen
- Ledenconsultatie

Opdracht Remkes

- **Bemiddelaar, gespreksleider...**
- **Doel:** “weer te komen tot een verstandhouding, waarbij de inhoud en het gesprek over een duurzame toekomst voor agrarische ondernemers en het landelijk gebied centraal staan”.

Inzet LTO

1. Geen vervroegd tijdpad 2030
2. Weg van de rigide KDW als beleidsdoelstelling
KDW \neq staat van instandhouding natuur
3. Concrete, heldere oplossing voor PAS-melders en interimmers met harde deadline
4. Inzetten op duurzame innovatie
Innoveren/extensiveren > (vrijwillig) verplaatsen > (vrijwillig) beëindiging/ saneren
5. Kaartje van 10 juni moet van tafel
Gesprek moet van onderop via gebiedsgerichte aanpak

Reflectie op Advies Remkes

Terechte bijsturing kabinet

- ✓ Stoppen met de hyperfocus op stikstof
- ✓ Het belang van een sterke agrarische sector wordt op gelijke hoogte met ecologie gezet, inclusief borging in een onafhankelijke autoriteit
- ✓ De kritische depositiewaarde (KDW) op termijn uit de wet
- ✓ Prioriteit legaliseren PAS-melders en interimmers
- ✓ Ruim baan voor innovatie, gestimuleerd en geborgd vanuit Nationaal Innovatieprogramma
- ✓ Het beruchte stikstofkaartje moet formeel van tafel

Reflectie op Advies Remkes

Kritiekpunten

- × 600 piekbelasters in één jaar beëindigen is onmogelijk en onnodig.
Bovendien onduidelijkheid over definitie 'piekbelaster' en bereiken gewenste effect.
- × Het bekritiseerde stikstofkaartje vervangen voor een 'top-down' zonering is niet te rijmen met een gebiedsgerichte benadering van onderop
- × Waarom wordt vastgehouden aan 2030 in plaats van een geleidelijke, stap voor stap aanpak?
- × Uitwerking om tot landbouwperspectief en verdienmodellen te komen is onvoldoende

Opbouw rapport 'Wat wel kan'

1. Analyse van impasse en wensen gesprekspartners
2. Aanbevelingen voor een betere aanpak
3. Uitwerking korte termijn aanpak
4. Uitwerking perspectief
5. Uitwerking gebiedsgerichte transitie

Verdieping op adviezen

Verdieping op adviezen

Aanbevelingen voor het herstel van vertrouwen

- **1: Meer tussen hemel en aarde dan stikstof**
 - Breder kijken. Ook oog voor landbouw, samenleving en economie.
 - LTO constateert dat er al een ecologische autoriteit is, nog geen agrarische autoriteit. Dit is conform Remkes nodig.
 - Belang landbouw moet gewaarborgd zijn in bestuurlijk besluitvormingsproces.

- **2: Aanpak met oog voor de menselijke maat**
 - Onafhankelijke begeleiding door agrarisch ondernemer zelf gekozen.

- **3: Rijk moet goed luisteren en inhoudelijk antwoorden**
 - Driemaandelijks breed kabinetsoverleg en sector (met mandaat!)
 - Geef plek aan jonge agrarische ondernemers

Verdieping op adviezen

Aanbevelingen voor het herstel van vertrouwen

- **4: Agrarische sector moet met één mond spreken**
 - Juist richting Remkes is nauw samen opgetrokken

- **5: Kom tot een gedragen landbouwakkoord**
 - Doel, nut, manier
 - Waarom onder regie kabinet? Liever een onafhankelijke partij.

Verdieping op adviezen

Aanbevelingen voor een betere stikstofaanpak

■ 6: Korte termijnaanpak

- Aanpak 500/600 piekbelasters binnen één jaar (1% agrarische bedrijven)
- Gegarandeerde reductie binnen een jaar, onrealistisch
- “Vrijwillig”, maar met harde deadline
- Innovatie/aanpassing, verplaatsing, stoppen (cf DE)

■ 7: Alle sectoren moeten bijdragen

- Hoe en wanneer?

■ 8: Verstandig omgaan met doel en tijdpad

- Waarom 2030 vasthouden?
- Cruciaal: wettelijk verankeren van de ijkmomenten (2025 & 2028) om 2030 toch bij te sturen

Verdieping op adviezen

Aanbevelingen voor een betere stikstofaanpak

- **9: Landelijke kaart van tafel**
 - Komen minder gedetailleerde regionale kaarten

- **10: Zet staat van natuur centraal ipv KDW**
 - Erkenning KDW geen beleidsmiddel
 - Andere systematiek die juridisch haalbaar is, uitwerken alternatief
 - KDW uit wet

- **11: Afrekenbare stoffenbalans**
 - Trapsgewijs eerst een stoffenbalans, dan naar een afrekenbare balans
 - Invoering binnen enkele jaren kan wat LTO betreft sneller
 - Effectiviteit van afrekenbare stoffenbalans is reeds bewezen

Verdieping op adviezen

Aanbevelingen voor een betere stikstofaanpak

- **12: Nationale stikstofbank**
 - Conform inzet

- **13: Effectieve buitenlandaanpak**
 - 35% stikstofdepositie afkomstig uit buitenland
 - Concretisering onduidelijk, afspraken met buitenland zijn nodig. Dit wordt al langer gezegd.

- **14: Innovatie belangrijk instrument**
 - Positief over het Nationaal Innovatieprogramma
 - Rondetafel voor innovatie is nog weinig concreet
 - Veel innovaties zijn al bewezen

Verdieping op adviezen

Aanbevelingen voor het realiseren van perspectief

■ 15: Echte visie landbouw

- Terechte erkenning dat landbouw nu nog sluitstuk is (zie NPLG!) ipv eigenstandige positie
- Erkenning hoogproductief en export
- Erkenning dat extensivering niet per se schaalverkleining is

■ 16: Nieuwe vormen van landbouw

- Wij redeneren vanuit onze eigen transitiepaden in onze Toekomstvisie

■ 17: Alle opgaven in beeld

- Perspectief en volledige opgave
- KRW, woningbouw, klimaat, natuur, etc.

Verdieping op adviezen

Aanbevelingen voor het realiseren van perspectief

- **18: Zoning**
 - Top-down of juist bottom-up?
 - Vragen over wenselijkheid, haalbaarheid en uitvoerbaarheid
 - Rol landbouwakkoord/minister LNV?
 - Wenselijkheid typen landbouw??

- **19: Nieuwe verdienmodellen**
 - Goede richtingen, maar nog altijd weinig concreet
 - Rol keten en consument

- **20: Benoem kloof stad en platteland**
 - Erkenning sentiment boeren en platteland

Verdieping op adviezen

Aanbevelingen voor de gebiedsprocessen en de transitie

- **21: Geef provincies ruimte voor gebiedsprocessen**
 - Eerst zoneren, dan ruimte?

- **22: Grondbank**
 - Inzet op grond logisch, maar ligt zeer gevoelig

- **23: Stabiliteit vanuit de overheid**
 - Maar is dit mogelijk gelet op de vertrouwenscrisis?
 - Overheid is slecht in stabiel beleid!

Verdieping op adviezen

Aanbevelingen voor de gebiedsprocessen en de transitie

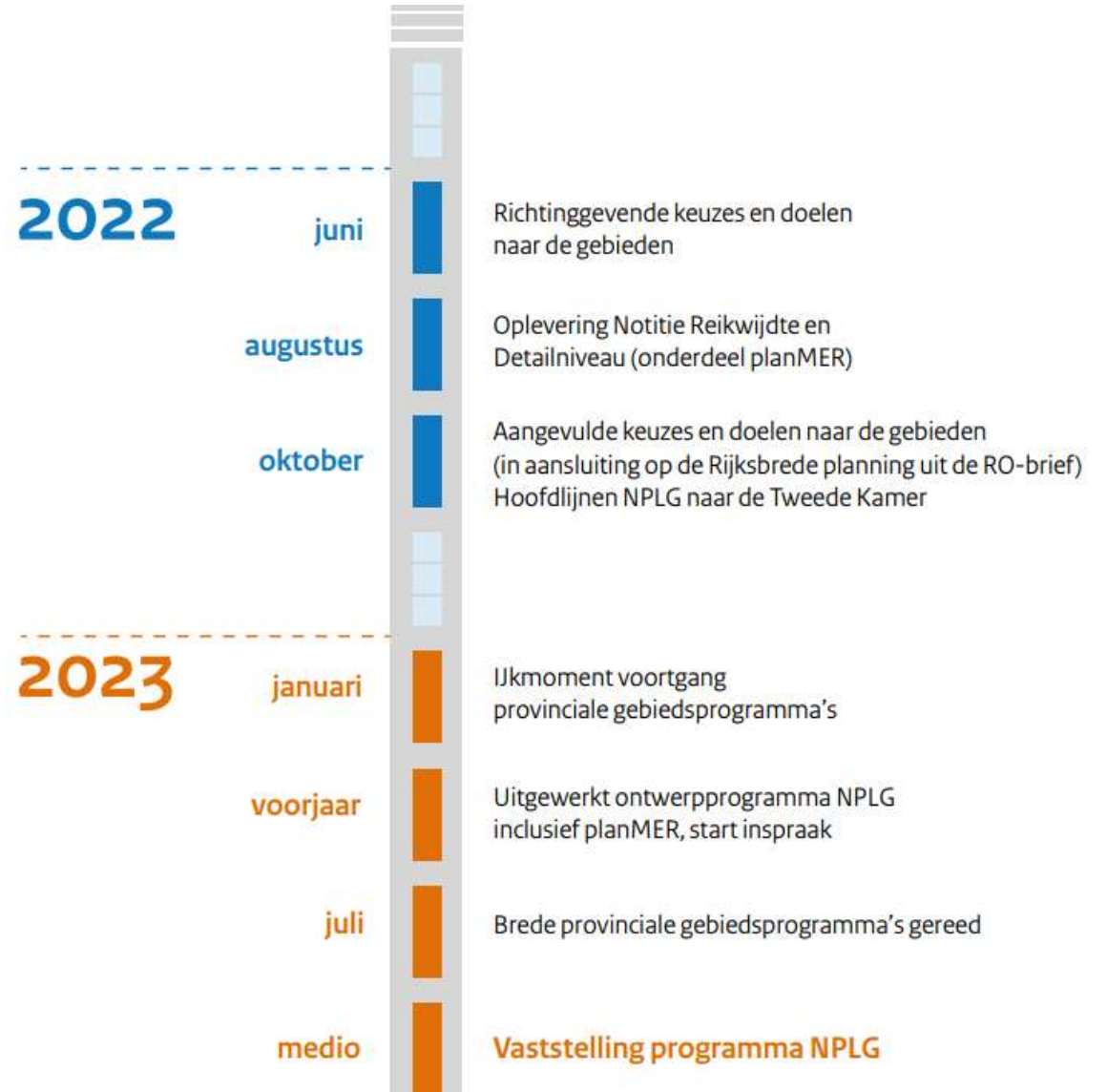
- **24: Landelijk procesteam**

- **25: Integrale governance**
 - Synchroniteit tijdspaden ontbreekt tot op de dag van vandaag
 - Ministeriële Onderraad o.l.v. minister-president

Nadere duiding denklijn Remkes

Hoe verder?

- Vrijdag 14 oktober kabinetsreactie
- Debat in de Tweede Kamer
- Wet- en regelgeving

Duiding door bestuur LTO Nederland

Ruimte voor verdiepende vragen

Ledenconsultatie

- Start vanaf 21:00 uur deze avond
- Duur: tot dinsdag 11 oktober in de ochtend
- Reden: tijdig reactie voor richting kabinet en samenleving
- Unieke eigen link, maak gebruik van uw stemrecht

